

dr Aleksandra Dębska-Kossakowska
Instytut Nauk o Kulturze
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Śląski w Katowicach

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko:

Aleksandra Dębska-Kossakowska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

2007 - uzyskanie stopnia doktora nauk humanistycznych w dziedzinie literaturoznawstwa na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego na podstawie rozprawy: *Inspiracje plastyczne w literaturze polskiej XX wieku. Wybrane przykłady*. Dysertację przygotowałam pod kierunkiem prof. dra hab. Stefana Zabierowskiego, pracę recenzowali prof. dr hab. Krzysztof Dybciak (UKSW) i prof. dr hab. Józef Olejniczak (UŚ)

2002 - uzyskanie dyplomu magistra kulturoznawstwa na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. W maju 2002 roku obroniłam pracę magisterską pod tytułem *Inspiracje plastyczne w twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*, napisaną pod kierunkiem prof. dra hab. Stefana Zabierowskiego.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych:

2019 - obecnie adiunkt naukowo-dydaktyczny w wymiarze pełnego etatu na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego

2011 - 2019 adiunkt naukowo-dydaktyczny w wymiarze pełnego etatu na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego

2010 - 2011 asystent naukowo-dydaktyczny w wymiarze 1/2 etatu na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego

2005 - 2008 prowadząca zajęcia dydaktyczne na podstawie umów o dzieło w Wyższej Szkole Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych w Katowicach

2003 - 2010 prowadząca zajęcia dydaktyczne na podstawie umów o dzieło na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego

2003 - zatrudnienie w Sosnowieckim Centrum Sztuki - Zamek Sielecki w Sosnowcu, na stanowisku opiekun wystaw

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.).

Osiągnięciem naukowym stanowiącym podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2a Ustawy jest monografia naukowa mojego autorstwa pod tytułem *Ludzki wymiar historii. Gustaw Herling-Grudziński, Konstanty A. Jeleński, Czesław Miłosz wobec historii, wspólnoty i sztuki*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2020, ss. 342, ISBN: 978-83-226-3983-2.

Wskazana monografia jest rezultatem moich dotychczasowych doświadczeń badawczych, zainicjowanych na studiach kulturoznawczych Uniwersytetu Śląskiego, kontynuowanych w trakcie studiów doktoranckich w macierzystej uczelni i samodzielnie podejmowanej pracy naukowej, którą od lat realizuję jako pracownik Instytutu Nauk o Kulturze w Uniwersytecie Śląskim. Staralam się, żeby cała moja droga naukowa rozwijała się w sposób spójny i konsekwentny. Przedmiotem moich badań jest literatura, którą niezmiennie traktuję jako podstawowy nośnik kultury. Interesują mnie kulturowe konteksty, w które uwikłane jest dzieło sztuki literackiej.

Monografia stanowi aktualne zwieńczenie moich dotychczasowych badań. Prezentowana książka jest efektem rozwijających się od czasu studiów magisterskich - ewoluujących - zainteresowań zogniskowanych przede wszystkim wokół twórczości wybitnych polskich pisarzy emigracyjnych. Początkowo zakres moich badań wyznaczała problematyka związków literatury ze sztukami plastycznymi. Zagadnieniom związanym z formami obecności dzieła sztuki plastycznej w dziele literackim poświęciłam pracę magisterską, w której przedmiotem analizy stała się twórczość Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Wspominam o tym nie tylko dlatego, że badaniom nad pisarstwem autora *Dziennika pisanego nocą* poświęciłam jak dotąd najwięcej uwagi, ale ze względu na fakt, że wielowymiarowa diarystyka Herlinga stała się dla mnie inspiracją nieustannego poszerzania zainteresowań naukowych, zwłaszcza w kontekście historiozoficznym i aksjologicznym.

W dysertacji doktorskiej kontynuowałam badania nad problematyką inspiracji plastycznych w utworach literackich, traktując prezentowane teksty jako istotne nośniki kulturowe go zaplecza omawianych pisarzy. Przedmiotem analizy i interpretacji uczyniłam literackie wypowiedzi Gustawa Herlinga-Grudzińskiego i eseizowane opowiadania Jana Józefa Szczepańskiego. W wydanej na podstawie rozprawy doktorskiej monografii *Jan Józef Szczepański, Gustaw Herling-Grudziński wobec sztuki* (Warszawa 2009), obok kategorii artystycznych i estetycznych, wyraźnie zarysowana została także perspektywa aksjologiczna i metafizyczna.

Pierwszym moim artykułem sygnalizującym podjęcie problematyki związków literatury (i samego pisarza) z wieloaspektowo pojmowaną historią był tekst *Pisarz, historia i sztuka. Rzecz o „Portrecie weneckim” Gustawa Herlinga-Grudzińskiego* (2009). Od tego momentu zagadnienie reprezentacji historii - zarówno jako tematu, jak i zadania tudzież wyzwania pisarskiego - stało się istotnym elementem prowadzonych przeze mnie badań.

Cennym doświadczeniem była dla mnie praca nad wspólnym projektem badawczym wraz z Beatą Gontarz (obecnie dr hab. prof. UŚ) i Moniką Wiszniowską (obecnie dr hab. prof. UŚ), którego finalnym efektem stała się monografia współautorska *Literackie reprezentacje historii: świadectwa - mediatyzacje - eksploracje*. (Katowice 2013). W autorskiej, I. części książki pt. *Świadectwa* wskazałam na tekstualne ślady historii w perspektywie jednostkowego doświadczenia. Na podstawie świadectw Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Józefa Czapskiego i Andrzeja Bobkowskiego przedmiotem analizy uczyniłam zarówno historyczny moment rozpadu etosu kultury europejskiej oraz indywidualne rozpoznania nowej sytuacji historycznej, społecznej, a przede wszystkim kulturowej. Powyższą problematykę eksplora- wałam w kolejnych artykułach naukowych, między innymi: *Gustaw Herling-Grudziński wobec podzielonego świata* (2014) czy *Rzym Herlinga-Grudzińskiego* (2015).

Przed napisaniem książki *Ludzki wymiar historii* doskonaliłam swój warsztat opracowu- jąc, analizując i komentując w szerokim kontekście historycznym, socjologicznym i kulturo- wym udział mieszkańców miasta Czeladź w bitwie pod Monte Cassino. W artykule *Czeladźcy uczestnicy bitwy pod Monte Cassino. Komentarz* (2016), korzystając przede wszystkim z narzędzi kulturoznawczych i literaturoznawczych, ukazałam reprezentatywność losów mieszkańców miasta uwikłanych w wydarzenia wielkiej Historii. W jednostkowych życio- rysach czeladzkich żołnierzy ujawniły się z całą wyrazistością wielkie procesy historyczne, kulturowe i cywilizacyjne, jakie wpłynęły na XX-wieczne losy Polski, Europy i świata. Tym samym indywidualne doświadczenie wydarzeń historii, której uczestnikami byli czeladzcy żołnierze, wpisane zostało w historyczne i kulturowe uniwersum. Na potrzeby współreda- gowanej przeze mnie książki *Reprezentatywna mikroskala? Rozważania o tożsamości lokalnej mieszkańców Czeladzi z racji udziału ich przedstawicieli w bitwie pod Monte Cassino* (Katowice 2016), przygotowałam do niej także artykuł *Świadectwa czeladzkich uczestników bitwy pod Monte Cassino*. Omówiłam w nim rolę i znaczenie zapisków prowadzonych przez dwóch żołnierzy armii generała Władysława Andersa. Posługując się kulturoznawczym, ale i literaturoznawczym zapleczem badawczym, przedstawiłam je w dwóch perspektywach: czeladzkiej mikroskali i w skali makro jako świadectwo tożsamości kulturowej pokolenia, które ukształtowane zostało przez niepodległościowe ideały, przekazywane w edukacji.

Monografia naukowa *Ludzki wymiar historii. Gustaw Herling-Grudziński, Konstanty A. Jeleński, Czesław Miłosz wobec historii, wspólnoty i sztuki*, stanowiąca podstawę ubiegania

się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, konsekwentnie wpisuje się w ciągłość prowadzonych przeze mnie badań. Przedmiotem mojej uwagi uczyniłam - w pierwszym rzędzie - doświadczenie historii. Wiek XX stanowi doskonałe laboratorium, nie tylko dlatego, że przyniósł zasadniczą zmianę w stosunku do rozumienia założeń i powinności historii, dostrzegalną w dyskursie historiozoficznym i filozoficznym. W wieku XX wielkie procesy historyczne, których domeną była zbiorowość ustąpiły miejsca indywidualnym, jednostkowym doświadczeniom - osobistym spotkaniom z „historią spuszczoną z łańcucha”. Analizowana przeze mnie twórczość pisarska tezę tę potwierdza, gdyż prezentowane (opisywane, komentowane, analizowane) historyczne wydarzenia i sam przebieg historii naznaczone zostały osobowym piętnem i osobistym zaangażowaniem. Tym samym historia zyskuje indywidualny, czyli ludzki wymiar.

W przedstawionej książce problematyce doświadczenia historii, towarzyszy namysł dotyczący światopoglądowych i metafizycznych poszukiwań jej bohaterów. Światopoglądowych, gdyż sposób postrzegania świata zewnętrznego nie trudno „wyczytać” z pism Herlinga-Grudzińskiego, Jeleńskiego, Miłosza; kulturowe wzorce stanowią przecież istotny punkt odniesienia dla prowadzonych przez pisarzy rozważań. Ponadto w ich tekstach odnaleźć można świadectwa, w których *explicite* a także *implicite* dostrzec można paradygmat wartości, kształtujący nie tylko twórczość literacką, ale i manifestujący się poprzez zaangażowanie we wspólnotowe działania na rzecz wolności kultury. Metafizycznych, gdyż formułowane przez nich pytania o sens dziejów, o sens indywidualnego w nich uczestnictwa, o sens wspólnotowego zaangażowania nieuchronnie prowadzą do rozważań o charakterze wykraczającym poza fizyczny porządek rzeczywistości. Podkreślić ponadto należy, że wybrani przeze mnie pisarze są nie tylko bardzo istotnymi twórcami kultury literackiej i krytykami sztuki, ale każdy z nich prezentuje postawę nie dość że uniwersalistyczną, to także z punktu widzenia uczestnika kultury współczesnej niezwykle aktualną. Jest to bowiem postawa, którą można określić mianem niedogmatycznej religijności.

Przedmiotem badań uczyniłam twórczość Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Konstantego A. Jeleńskiego, Czesława Miłosza, a więc wybitnych pisarzy emigracyjnych. Przynależą oni do dwóch literackich pokoleń (1910 i 1920), niemniej - pomimo różnic generacyjnych reprezentują tę samą formację kulturową. Paradygmat kulturowy, a tym samym ich twórczość ukształtowane zostały na bazie wspólnych lektur. Domeną każdego z nich jest inny kształt artystycznego wyrazu: Herling-Grudziński - diarysta, Jeleński - krytyk, Miłosz - poeta, jednakże z ich zróżnicowanych form wypowiedzi wydobywam i zestawiam zindywidualizowane reakcje literackie na wydarzenia wielkiej historii. Poszukuję w ich dziełach miejsc wspólnych, obszarów, wokół których krążą, wydarzeń, do których powracają. Sądzę, że w dużej mierze właśnie doświadczenie historii określiło kształt ich twórczości. Dlatego też z bogatej, wielo-

wątkowej spuścizny Herlinga, Jeleńskiego, Miłosza wybrałam teksty - świadectwa przeżycia wydarzeń historii, które zostały w mojej monografii poddane analizie i interpretacji.

Książkę podzieliłam na trzy obszary problemowe. W pierwszym z nich *Wobec historii i polityki* przedstawiłam fundamentalne dla prowadzonych w pracy rozważań doświadczenia „moich bohaterów”; w rozdziale *Doświadczenie emigracji* przedmiotem opisu stały się te wypowiedzi (także dialogujące ze sobą) Herlinga, Miłosza, Jeleńskiego, które zarówno bezpośrednio jak i pośrednio, określają i charakteryzują dokonany przez nich wybór wygnania. Omówiłam historyczne momenty podjęcia decyzji o opuszczeniu czy niepowracaniu do kraju (Jeleński - 1939, Herling - 1945, Miłosz - 1951), uzasadnienie tychże wyborów oraz odczuwane i wyrażane przez pisarzy konsekwencje. Takie zestawienie umożliwiło opisanie zindywidualizowanego i zróżnicowanego kulturowego doświadczenia wygnania przy równoległym wskazaniu wspólnej dla omawianych pisarzy motywacji.

W rozdziale *Wobec zniewolenia* proponuję systematyzujące ujęcie recepcji *Zniewolonego umysłu* na tle *Innego Świata*. Zrekonstruowana została burzliwa dyskusja, jaką przez blisko pięćdziesiąt lat prowadzili ze sobą Miłosz i Herling. Konsekwentne stanowisko Herlinga-Grudzińskiego wobec zaproponowanego przez Miłosza rozpoznania prezentowane jest na tle zmiennych - zależnych od historycznego i kulturowego kontekstu - perspektyw odbioru książki w polskich środowiskach emigracyjnych, z wyraźnie eksponowanym głosem Jeleńskiego. Ta oś kompozycyjna rozdziału została uzupełniona o uwagi dotyczące recepcji dzieła Miłosza przez zachodnich intelektualistów oraz o analizę zmiany sposobu odczytania *Zniewolonego umysłu* i *Innego Świata* po 1989 roku. W pierwszej części monografii przedstawiałam zindywidualizowane literackie reakcje na historyczne i polityczne wydarzenia zaprezentowane w aspekcie ontologicznym i aksjologicznym. Ukazując tym samym, że zdehumanizowanej historii towarzyszy głęboko ludzka, egzystencjalna próba jej rozumienia - ludzki wymiar historii.

Druga część książki ukazuje zaangażowanie Miłosza, Jeleńskiego i Herlinga-Grudzińskiego w działania na rzecz wspólnoty antytotalitarnej. Przedstawione tu, kolejne rozdziały pracy są wynikiem badań empirycznych. W literaturze przedmiotu pojawiają się wprawdzie informacje dotyczące udziału Polaków w działaniach Kongresu Wolności Kultury, to zwłaszcza przypadek Jeleńskiego - jedynego etatowego pracownika Kongresu, prezentowany jest sposób nieprecyzyjny i ogólnikowy. Przeprowadzone przeze mnie kwerendy biblioteczne ukazują faktyczną skalę jego pisarskiej aktywności na łamach „Preuves” - wzorcowego czasopisma kongresu oraz miesięcznika wyraźnie współkształtowanego przez Jeleńskiego. Mimo, iż działania polskich twórców w międzynarodowej koalicji antytotalitarnej bywają opisywane i analizowane zwłaszcza przez rodzimych badaczy, to jak dotąd francuskojęzyczny dorobek Jeleńskiego nie znalazł się w polu uwagi historyków, kulturoznawców czy literaturo-

znawców, a jest on przecież najlepiej udokumentowanym obszarem ukazującym uczestnictwo i pełne zaangażowanie Polaków w działania Kongresu Wolności Kultury. Podkreślić należy, że prowadzona przez Jeleńskiego intensywna, przemyślana i konsekwentna promocja polskiej kultury przyczyniła się do zapoznania europejskiego czytelnika nie tylko z dziełami wybitnych polskich artystów (malarzy, pisarzy, poetów) i uczonych, ale także z ówczesną sytuacją polityczną, społeczną i kulturową (w tym religijną). Zgoła nieobecne dotąd w świadomości polskich czytelników teksty publicystyczne, krytyczne i eseje pisane przez Jeleńskiego po francusku, zostały omówione w tej części pracy. Ich wybór podporządkowany jednak został koniecznej dyscyplinie wywodu, dlatego też obszerny materiał źródłowy wymaga dalszego syntetycznego opracowania. Do tego zadania właśnie się przygotowuję.

W obronę wolności kultury przed totalitaryzmem na arenie międzynarodowej poza Jeleńskim, zaangażowani byli także Miłosz i Herling-Grudziński. Ich aktywność w tym zakresie została również omówiona w niniejszej części pracy: epizodyczna, niemniej znacząca obecność Miłosza i jego *Zniewolonego umysłu* w „Preuves” oraz wieloletnia współpraca Herlinga-Grudzińskiego z rzymskim kongresowym periodykiem „Tempo Presente”. W ostatnim rozdziale tej części monografii zaproponowałam porównawczą analizę i interpretację wybranych publicystycznych tekstów Jeleńskiego z „Preuves” i Herlinga-Grudzińskiego z „Tempo Presente”, gdyż ich aktywność na łamach międzynarodowych czasopism cechują liczne zbieżności. Obaj niemal natychmiast reagowali na wydarzenia krajowe, sekundując wszelkim zrywom wolności w krajach bloku sowieckiego, nagłaśniali je na forum europejskim, tłumaczyli francuskim i włoskim czytelnikom sytuację historyczną, polityczną, społeczną, a nade wszystko kulturową Polski. Ich artykuły poparte były wnikliwą obserwacją, uważną lekturą, analizą relacji świadków opisywanych wydarzeń i jednocześnie naznaczone wyraźną sygnaturą autora zatroskanego o ludzki wymiar dziejącej się na jego oczach historii.

W trzeciej części książki *Wobec powinności artysty* przedstawiłam moje rozpoznania zogniskowane są wokół dwóch zasadniczych perspektyw pisarstwa Miłosza, Jeleńskiego, Herlinga-Grudzińskiego. Podejmowane przez twórców zagadnienia niezmiennie krążą wokół kwestii duchowych. Stanowią zatem fundamentalną dla kultury człowieka oś problemową. Zaprezentowałam tematykę metafizyczną obecną w ich twórczości, gdyż Miłosz, Jeleński i Herling-Grudziński, pomimo oczywistych różnic - także światopoglądowych, przyjmują postawę uniwersalistyczną, postawę którą charakteryzuje niedogmatyczna religijność. Tym samym metafizyczny horyzont ich twórczości bywa, że „styka się” - jak u Jeleńskiego, bądź całkowicie pokrywa - przypadek Grudzińskiego z horyzontem religijnym. W szerokim kontekście filozoficzno-teologicznym, religijno-literackim i estetycznym omawiam wybrane utwory, w których dostrzegam równoległość obszarów zainteresowań. Taką drogę interpretacyjną sugerują zresztą sami omawiani przeze mnie artyści, gdyż bohaterowie moich rozważań

wzajemnie czytali i komentowali swoje utwory. W dorobku każdego z nich odnaleźć można teksty zogniskowane wokół twórczości pozostałych. Świadczenia lektury wyrażone są w różnej formie: recenzji, eseju krytycznego, wspomnienia, ale także uwagi, spostrzeżenia czy refleksji zanotowanej w dzienniku. Ekspozuję te ich pisma, w których i wobec których ujawnia się metafizyczny (czyli także religijny) horyzont moich bohaterów.

W ostatnim rozdziale pracy *Horyzont aksjologiczny*, poszukując motywacji światopoglądowych wyborów omawianych pisarzy, koncentruję się na wartościach prawdy, wolności, odpowiedzialności i odwagi. W przypadku prezentowanych twórców, trzeba jasno zaznaczyć, że problematyka wartości jest ściśle związana z horyzontem metafizycznym. Prowadzone przez artystów rozważania aksjologiczne wynikają i wrastają z metafizycznej perspektywy ich twórczości. Szczegółowo interpretuję obrazowanie i pojmowanie tychże wartości w artystycznych i publicystycznych dyskursach Herlinga-Grudzińskiego, Miłosza i Jeleńskiego. Porównuję także artykułowane przez nich stanowiska. Konsekwentnie wskazuję na ich odrębność, a jednocześnie zaznaczam podobieństwo myślowych traktów. Ich źródeł upatruję w artykułowanym w ich twórczości myśleniu na poziomie aksjologicznym, czyli „myśleniu według wartości” - jak pisał Józef Tischner. W artystycznych kreacjach ale i publicystycznych dyskursach zmierzali ku temu, by precyzyjnie wyrazić swoje spojrzenie na fundamenty sztuki i istnienia, „bohatersko” i poza wszelką ortodoksją szukając odpowiedzi na pytania zasadnicze. Widoczne jest w ich pisarstwie i osobowe piętno, i osobiste zaangażowanie, dlatego też w ich twórczości historia zyskuje swój ludzki wymiar.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury.

Aktywność naukową podejmowałam także poza macierzystą uczelnią. W latach 2012 - 2015 prowadziłam współpracę z Wydziałem Artystycznym Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Podjęcie tej współpracy motywowane było moimi zainteresowaniami naukowymi, dotyczącymi korespondencji sztuk oraz wpływu przekazu wizualnego na praktykę literacką. Efektem tej aktywności była interdyscyplinarna konferencja naukowa *Zobaczyć sens* (Katowice, 23 maja 2013) oraz prokonferencyjna monografia wieloautorska *Zobaczyć sens. Studia o malarstwie, literaturze i życiu* (Katowice 2014). Uczestniczyłam też w pracach projektowych oraz pracach nad wydawanym przez katowicką ASP pismem „TUBA”. W latach 2012-2015 byłam członkiem redakcji, dokonując wyboru publikowanych artykułów i dokonując ich opracowania redakcyjnego. Wskazaną aktywność naukową wykorzystałam także w wymiarze dydaktycznym (o czym poniżej).

W latach 2014-2016 we współpracy z Muzeum Saturn w Czeladzi razem z dr hab. Małgorzatą Krakowiak, prof. UŚ realizowałam projekt *Reprezentatywna mikroskala?*,

którego byłam pomysłodawczynią i współkoordynatorem. Prowadzonymi w ramach projektu badaniami objęta została nie tylko tożsamość lokalna Czeladzi, ale i reprezentatywność losów jej mieszkańców (uczestników bitwy pod Monte Cassino) w odniesieniu do całego kraju. W prowadzone badania zaangażowani zostali pracownicy naukowcy i doktoranci Instytutu Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych UŚ, a także Akademii Jana Długosza w Częstochowie i Wojewódzkiego Ośrodka Kształcenia Metodycznego w Katowicach, pracownicy Muzeum Saturn, miesięcznika „Śląsk” i „Echo Czeladzi”. Do współpracy nad projektem zostały zaproszone także inne instytucje: Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Nogajowej w Czeladzi, Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi, Czeladzki Klub Pielgrzyma, Sodalicja Mariańska w Czeladzi oraz czeladzkie szkoły wszystkich poziomów.

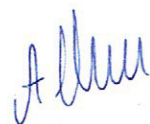
W ramach prac nad tak szeroko zakrojonym, interdyscyplinarnym projektem odbyła się dwuczęściowa konferencja naukowa *Bitwa o Monte Cassino z perspektywy mieszkańców Czeladzi* (8 grudnia 2014 i 26 stycznia 2015), której byłam współorganizatorem i prelegentem.

Ważnym elementem wskazanego przedsięwzięcia były badania nad świadomością historyczną najmłodszego pokolenia czeladzian, dlatego też wśród uczniów czeladzkich szkół przeprowadzono ankiety o charakterze sondażowym oraz ogłoszono konkurs tematyczny *Nasz udział w wielkiej historii*.

Trwałym efektem podjętej przeze mnie aktywności naukowej jest monografia *Reprezentatywna mikroskala? Rozważania o tożsamości lokalnej mieszkańców Czeladzi z racji udziału ich przedstawicieli w piwie pod Monte Cassino* (Katowice 2016). Książka ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego przy finansowym wsparciu Muzeum Saturn w Czeladzi. Publikacja gromadzi 14 artykułów problemowych 13 autorów i wzbogacona została autorskimi mapami ukazującymi drogi czeladzian pod Monte Cassino i spod Monte Cassino. Osią podejmowanych w tekstach rozważań są kwestie pamięci i zapomnienia w kontekście badań nad świadomością trwałości tradycji lokalnej. Punktem wyjścia i odniesienia jest utrwalone w świadomości Polaków historyczne wydarzenie - bitwa pod Monte Cassino, przedstawiona w kontekście udziału w niej mieszkańców Czeladzi (16 żołnierzy).

W ramach podjętej współpracy odbyło się także spotkanie promujące wydaną publikację (11 maja 2016), połączone z serią wykładów wygłoszonych do zgromadzonej publiczności.

Projekt badawczy, a zwłaszcza jego finalny efekt, jaki stanowi opracowanie naukowe zostały docenione przez władze samorządowe. Każdy uczestnik projektu otrzymał indywidualne podziękowania od Burmistrza Miasta Czeladź, zaś książka spotkała się z żywym zainteresowaniem szerokiego grona odbiorców, także spoza lokalnej społeczności.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę.

Zajęcia dydaktyczne realizuję na Uniwersytecie Śląskim od 2003 roku. Początkowo w ramach ponawianych umów o dzieło. W latach 2003 - 2009 prowadziłam zajęcia dydaktyczne dla studentów kulturoznawstwa (między innymi: *Wstęp do literaturoznawstwa*, *Modernizm w kulturze*, *Inspiracje plastyczne w literaturze*). W 2010 roku zostałam zatrudniona na stanowisku asystenta, zaś w 2011 jako adiunkt naukowo-dydaktyczny w Instytucie Nauk o Kulturze. Prowadzę zajęcia dla dwóch kierunków studiów - kulturoznawstwo i kultury mediów. Na przestrzeni tych lat na kierunku kulturoznawstwo przygotowałam i prowadziłam zarówno cykl zajęć autorskich (między innymi: *Związki literatury i malarstwa*, *Dzieło sztuki w dziele literackim*, *Sztuka podróżowania*), jak i moduły kursowe (*Wstęp do literaturoznawstwa*, *Wiedza o literaturze XX wieku*, *Modernizm w literaturze*, *Literatura dokumentu osobistego*, *Lektura literatury najnowszej*, *Najnowsze zjawiska literackie*, *Obrazy świata w literaturze*); zaś na kierunku kultury mediów (*Interpretację tekstu literackiego*, *Kulturowe mity współczesności*, *Sztukę cytatu*).

Wielokrotnie prowadziłam także zajęcia specjalnościowe (*Warsztaty animacji kultury i Zajęcia autorskie z kultury literackiej*). W ramach tych przedmiotów, w latach 2012 - 2015 uczyłam studentów pisania małych form publicystycznych: recenzji, sprawozdania, artykułu krytycznego. Podjęta w owym czasie współpraca naukowa z Wydziałem Artystycznym katowickiej ASP, zyskała wymiar dydaktyczny. Przygotowywane przez studentów pod moim kierunkiem teksty publikowane były na łamach pisma artystycznego „TUBA”. Warto zaznaczyć, że autorzy drukowanych wówczas artykułów są dziś absolwentami kulturoznawstwa, a troje z nich posiada tytuł doktora nauk humanistycznych.

Biorąc czynny udział w procesie dydaktycznym w latach 2012/2013 i 2014/2015 prowadziłam seminaria dyplomowe na kierunku kulturoznawstwo. Pod moim kierunkiem napisane zostało 10 prac licencjackich. Były one poświęcone kulturowym aspektom twórczości Jana Józefa Szczepańskiego, Andrzej Bobkowskiego, Marka Hłaski, Ryszarda Kapuścińskiego, Rafała Wojaczka ale także Sylwii Chutnik i Joanny Bator (dla przykładu: *Jan Józef Szczepański i teatr*, *Kondycja człowieka współczesnego w obliczu transformacji kulturowej w ujęciu Ryszarda Kapuścińskiego w książce „Lapidaria”*, *Obraz człowieka pijanego na przykładzie opowiadania „Pętla” Marka Hłaski*, *Życie literackie we Francji na podstawie „Szkiców piórkiem” Andrzeja Bobkowskiego*, *Obraz religijności typu ludowego w powieści Joanny Bator „Ciemno, prawie noc”*). Zrecenzowałam 12 prac licencjackich i magisterskich. Obecnie - poza seminarium dyplomowym prowadzę dwie prace licencjackie. Byłam także promotorem pomocniczym dr Marty Rusek-Cabaj, która pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Krakowiak, prof UŚ napisała dysertację doktorską *Gdy dorosły baśnie czyta... Współczesne przepisania tradycyjnych baśni*. Publiczna obrona pracy odbyła się 11 września 2019 roku.

Odkąd zostałam etatowym pracownikiem Uniwersytetu Śląskiego angażuję się w działania organizacyjne Instytutu. W 2011 zostałam członkiem Naukowej Rady Instytutu Nauk o Kulturze. W latach 2011-2015 sprawowałam funkcję opiekuna praktyk dla studentów studiów zaocznych, dwukrotnie byłam członkiem komisji rekrutacyjnej (w 2011 jako sekretarz, w 2015 jako przewodnicząca), każdego roku jestem też opiekunem jednego rocznika studentów kulturoznawstwa.

W latach 2013 - 2016 pełniłam funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Nauk o Kulturze ds. dydaktycznych studiów zaocznych. W czasie trwania kadencji pracowałam wraz z powołanym zespołem nad przygotowaniem dokumentacji umożliwiającej uruchomienie nowego kierunku studiów - kultury mediów I i II stopnia (na studiach dziennych i zaocznych). Odpowiadałam także za wdrożenie bieżących zamian w siatkach studiów prowadzonych przez Instytut obu ścieżek kształcenia. Warto podkreślić, że powstałe kierunki wzbogaciły ofertę dydaktyczną Instytutu Nauk o Kulturze i cieszą się zainteresowaniem studentów. Jako zastępca dyrektora przewodniczyłam Kierunkowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Obecnie sprawuję opiekę nad I rokiem kulturoznawstwa i jestem członkiem Rady Dydaktycznej INoK.

Aktywnością popularyzującą wyniki badań oraz efekty działalności naukowej w środowisku akademickim wykazywałam się jako uczestnik i organizator konferencji ogólnopolskich i międzynarodowych. Brałam także udział w sesjach, panelach, spotkaniach adresowanych do środowisk nieakademickich. Na zaproszenia instytucji kultury miałam możliwość wygłosić wykłady do zgromadzonej publiczności. Ważnym dla mnie doświadczeniem był udział w sesji popularnonaukowej zorganizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Zabrze w ramach obchodów roku Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Instytucja na tę inicjatywę uzyskała grant z programu Promocja czytelnictwa Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Za dotychczasową działalność naukową i organizacyjną otrzymałam cztery nagrody JM Rektora. Były to kolejno:

- Nagroda Indywidualna III stopnia za działalność organizacyjną w 2013 roku
- Nagroda Zespołowa III stopnia za działalność naukowo-badawczą w 2014 roku
- Nagroda Zespołowa III stopnia za działalność organizacyjną w 2015 roku
- Nagroda Zespołowa III stopnia za działalność organizacyjną w 2017 roku.

A. Dobrzańska - Wossalowski

A. Wier